

2 בדצמבר 2025

לכבוד

מר יצחק הרצוג

נשיא המדינה

iherzog@president.gov.il

שלום רב,

הנדון: היעדר בסיס חוקי לדון בבקשת ראש הממשלה בנימין נתניהו לביטול

משפטו הפלילי

- פנייה זו נשלחת מטעם מכון זולת לשוויון ולזכויות אדם בנוגע לבקשתו של ראש הממשלה בנימין נתניהו, אשר הועברה אליך מטעם עורכי דינו, לביטול ההליך הפלילי המתנהל נגדו באמצעות מנגנון החנינה הקבוע בסעיף 11 לחוק יסוד: נשיא המדינה.
- מוסד החנינה בישראל, כפי שנקבע בפסיקה ובפרקטיקה רבת השנים, הוא כלי חריג ומצומצם המיועד לשיקום, לאיזון נסיבות חריגות או לתיקון עיוותי דין. החנינה מופעלת רק כאשר אין עוד מחלוקת עובדתית, אלא שאלות של צדק או חמלה, ובמצבים שבהם קיימת אחריות פלילית לאחר הרשעה או הודאה. ההיגיון המוסדי העומד מאחורי תפיסה זו מבוסס על עיקרון הפרדת הרשויות: הנשיא אינו אמור להחליף את בית המשפט, להכריע במחלוקות עובדתיות או לשמש כתובת לעקיפת משפט פעיל.
- בהתאם לחוק יסוד: נשיא המדינה, סעיף 11(ב), לנשיא נתונה הסמכות "לחון עבריינים ולהקל בעונשים על ידי הפחתתם או המרתם".¹ בפסיקה נקבע כי סמכות זו חלה כלפי מי שהורשעו בדין או כלפי מי שהודו בביצוע עבירה.² בקשתו של ראש הממשלה נתניהו נשענת על טענות לחפות מלאה, מה שמוציא אותה מגדר המקרים שהדין מאפשר לנשיא המדינה להתערב בהם, ואינה נכללת בגדר בקשת חנינה, אלא בפועל מדובר בבקשה לביטול משפטו.
- המשמעות המעשית של בקשה זו היא ניסיון להפוך את מוסד החנינה לכלי לעקיפת משפט פעיל, דבר שאין לו כל עיגון משפטי, חוקתי או תקדימי היסטורי.
- מעבר להיבטים המשפטיים, לא ניתן להתעלם מהאווירה הציבורית והפוליטית הקשה הנלווית לפנייה, הכוללת את הצגת הדרישות לנשיא כחלק מ"עסקת חבילה" פוליטית, תוך הפעלת לחצים ולעיתים אף איומים מרומזים ומפורשים. כך, למשל, לאורך הבקשה נטען כי מתן חנינה נדרש לשם איחוי הקרע בעם והשגת יציבות חברתית וציבורית, וכן בסעיף 5 לבקשה נטען כי

¹ סעיף 11(ב) לחוק יסוד: נשיא המדינה.

² בג"ץ 428/86 יצחק ברזילי נ' ממשלת ישראל, פ"ד מ(3) 505

קצב התנהלות המשפט מטיל מעמסה על ראש הממשלה ומקשה על יכולתו לתפקד.³ נימוקים אלו גם הינם שיקולים פוליטיים חיצוניים להפעלת סמכות החנינה, אשר אינם יכול להוות בסיס להפעלת סמכות זו.

6. הלחצים מתחדדים אף יותר בסעיף 10 לבקשה, בו נטען כי מתן החנינה יאפשר לראש הממשלה להתערב בסוגיות פוליטיות כגון רפורמות במערכת המשפט ובתקשורת.⁴ מדובר ברמיזה המערבת את מוסד החנינה בשיקולים פוליטיים מובהקים בתקופה של משבר חוקתי-פוליטי מתמשך, בניגוד מוחלט לתכליתו החוקתית. לתמונה זו מצטרפות גם התבטאויות פוליטיות מצד חברי הקואליציה והשרים, לרבות דברי השרה עידית סילמן לפיהם דחיית הבקשה עלולה להביא לתגובה בינלאומית מצד נשיא ארה"ב, אמירות חסרות בסיס המערבות שיקולים גיאופוליטיים בהליך שאמור להיות משפטי וענייני בלבד.⁵ רטוריקה מסוג זה מסכנת את אמון הציבור במוסד הנשיאות, פוגעת בנייטרליות החוקתית הנדרשת ממנו, וזאת בניגוד מוחלט לעקרונות יסוד של משטר דמוקרטי תקין.

7. מעמדו של מוסד הנשיאות נשען על עצמאות, ניקיון כפיים ואמון ציבורי רחב. שימוש בסמכויות החנינה בניגוד למסגרת החוקית עלול לפגוע פגיעה קשה באמון הציבור ובסדרי הממשל. בנסיבות אלה, על הבקשה להידחות על הסף. אנו קוראים לך להבהיר באופן רשמי כי בקשה זו אינה יכולה להידון כלל, ובכך לשדר מסר חד משמעי כי מוסד הנשיאות אינו חלק ממשא ומתן פוליטי.

בכבוד רב,

עינת עובדיה

מנכ"לית, מכון זולת

טל הלל, עו"ד

מקדמת מדיניות, מכון זולת

³ בקשת החנינה בעניינו של ראש הממשלה בנימין נתניהו (30.11.2025).

⁴ בקשת החנינה בעניינו של ראש הממשלה בנימין נתניהו (30.11.2025).

⁵ איתמר אייכנר, סילמן הזהירה שטרמפ יתערב ללא חנינה לנתניהו, הרצוג: "לא מושפע משיח אליס", Ynet (1.12.2025).